

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.75](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.75)

УДК 336.71

V. S. Koverza,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган –
Барановського м. Кривий Ріг
ORCID ID: 0000-0003-1465-0584*

O. V. Neizvestna,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган –
Барановського м. Кривий Ріг
ORCID ID: 0000-0002-6135-6524*

M. T. Shendryhorenko,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку та аудиту,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган –
Барановського м. Кривий Ріг
ORCID ID: 0000-0002-5841-6784*

N. S. Ivanova,

*д. е. н., доцент,
професор кафедри маркетингу, менеджменту та публічного адміністрування,
Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган –
Барановського м. Кривий Ріг
ORCID ID: 0000-0002-5010-2668*

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄС

V. Koverza

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Banking, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky of Kryvyi Rih

O. Neizviestna

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance and Banking, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky of Kryvyi Rih

M. Shendryhorenko

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky of Kryvyi Rih

N. Ivanova

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Marketing, Management and Public administration, Donetsk National University of Economics and Trade named after Mykhailo Tugan-Baranovsky of Kryvyi Rih

**WAYS TO INCREASE BANK COMPETITIVENESS IN THE CONTEXT OF EU
INTEGRATION**

В статті охарактеризовані основні пріоритетні напрямки розвитку банківської системи України до європейського економічного простору, а саме: забезпечення економічного суверенітету; гармонізація інтересів України; прозорість механізмів проникнення іноземного капіталу; безперервність процесів інтеграції.

Встановлено основні принципи політики євроінтеграції банківського сектору України та напрями конкурентних переваг вітчизняних комерційних банків де на основі взаємодії банків, що породжує нові системні властивості та системні ризики, сформовано підходи до їх регулювання та вдосконалення банківської системи з боку держави. Приділено увагу її взаємодії із зовнішнім середовищем.

Визначено, що процес управління інноваційною діяльністю більшості українських банків не відповідає міжнародному рівню та загальнонаціональним потребам розвитку банківської системи.

Одним з впливових чинників на конкурентні переваги банківського сектору України є проблемні кредити. На цій основі розглянуто негативні наслідки цього явища на розвиток банківського сектору та соціальної напруги в суспільстві.

На основі розглянутих за групами критеріїв системної важливості банків надані заходи ефективного запобігання системному ризику ліквідності, подолання його наслідків та розроблені рекомендації щодо встановлення напрямків розвитку інтеграційних процесів. Подальшими науковими дослідженнями є вивчення наслідків запровадження в Україні норм і правил діяльності банків в ЄС, в основі яких лежать правила Базельського комітету з питань банківського нагляду та пошук напрямів підвищення ефективності банківської діяльності, а також конкурентоспроможності банківської системи України в контексті євроінтеграційних намірів.

To increase the competitiveness of banks in the context of integration into the European Union, it is especially important to recommend establishing directions for the development of integration processes in the banking sector, as well as understanding the basic principles of European integration policy and competitive advantages of domestic commercial banks.

The article describes the main priority areas of development of the banking system of Ukraine to the European economic space, namely: ensuring economic sovereignty; harmonization of Ukraine's interests; transparency of foreign capital penetration mechanisms; continuity of integration processes.

The basic principles of European integration policy of the banking sector of Ukraine and directions of competitive advantages of domestic commercial banks are established where on the basis of interaction of banks, which generates new system properties and system risks, approaches to their regulation and improvement of the banking system by the state are formed. Attention is paid to its interaction with the external environment.

It is determined that the process of innovation management of most Ukrainian banks does not meet the international level and national needs for the development of the banking system.

One of the influential factors on the competitive advantages of the banking sector of Ukraine is problem loans. On this basis, the negative consequences of this phenomenon on the development of the banking sector and social tension in society are considered.

Based on the criteria of systemic importance of banks considered by groups, measures of effective prevention of systemic liquidity risk, overcoming its consequences and recommendations for establishing directions for the development of integration processes are provided. Further research is the study of the consequences of the introduction in Ukraine of norms and rules of banking in the EU, which are based on the rules of the Basel Committee on Banking Supervision and search for ways to improve banking efficiency and competitiveness of Ukraine's banking system in the context of European integration intentions.

Ключові слова: банк; банківська система; діяльність банків; капітал; конкурентоспроможність; ліквідність; економічні нормативи; ринок банківських послуг; системний ризик; інтеграційні процеси; інтеграція.

Key words: bank; banking system; banking activities; capital; competitiveness; liquidity; economic standards; banking services market; systemic risk; integration processes; integration.

Постановка проблеми. З приєднанням до Світової організації торгівлі в 2008 році, Україна суттєво лібералізувала свій ринок банківських послуг. Цей крок став важливим етапом євроінтеграційного процесу нашої країни. Інтеграція України до європейського економічного простору приводить до посилення конкуренції на ринку капіталу та банківських послуг.

Банківська сфера забезпечує регулювання грошової маси через акумуляцію і вивільнення грошових коштів, необхідних для ведення бізнесу та функціонування національної економіки та фінансової системи України в цілому. Необхідність інтеграції банківської системи України у світове господарство не викликає сумнівів, це усвідомлюють усі учасники політичного та економічного процесів у країні. Але її реалізація потребує розробки тактики та стратегії входження у європейський економічний простір на основі вивчення досвіду інших країн. На даний час в ЄС запроваджуються Треті правила Базель-III, які з'явилися як відповідь на світову фінансово-економічну кризу.

Актуальність проблеми полягає в тому, що отримання конкурентних переваг потребує від вітчизняних банків швидкої реакції на зміни тенденцій розвитку банківського бізнесу в ЄС. Саме розуміння основних принципів політики євроінтеграції та напрямів конкурентних переваг вітчизняних банків, може забезпечити їх конкурентоспроможність та утримувати лідируючі позиції в європейському середовищі. Саме функціонування банків за європейськими стандартами дозволяє досягти максимальної ефективності їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми функціонування європейського банківського сектору та аналізу тенденцій у розвитку вітчизняної банківської системи досліджувався у працях зарубіжних науковців: Г. Бребах, С. Бутчер, Н. Вудкок, Я. Гордон, А.М. Каримський, Ф. Котлер, С. Кук, Д. Масчіандро, К. Спон, Е. Такац та інших. Значний внесок вітчизняних вчених - економістів: Б. Адаміка, М. Алексєнка, А. Гальчинського, В. Гейця, О. Дзюблюка, І. Д'яконової, І. Івасіва, В. Коваленко, В. Корнєєва, Г. Крамаренко, М. Крупки, А. Кузнєцової, В. Лагутіна, І. Лютого, Т. Майорової, В. Міщенко, С. Міщенко, М. Могильницької, С. Наумєнкової, Л. Примостки, О. Примостки, Б. Пшика, Т. Савлука, Р. Слав'юка, Т. Смвженко, С. Циганова, Н. Шелудько, О. Яременка та інших.

Незважаючи на значну увагу як закордонних так і вітчизняних науковців, різних точок зору і концептуальних підходів, багато питань, пов'язаних із розробленням теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності та конкурентоспроможності банків України, залишаються недостатньо дослідженими. Необхідність пошуку ефективних підходів підвищення конкурентоспроможності банків і банківської системи України дуже актуальна в сучасних умовах.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в обґрунтуванні подальших напрямів підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків в умовах інтенсифікації євроінтеграційних процесів. Під час дослідження використано загальні і спеціальні методи наукового дослідження економічних процесів, зокрема системного підходу, теоретичного узагальнення (для встановлення основних критеріїв системної важливості банків), аналізу (під час вивчення конкурентних переваг вітчизняних комерційних банків), синтезу (зادля визначення чинників що впливають на конкурентні переваги банківського сектору України), абстрактно-логічного методу (для встановлення тенденцій стану розвитку банківської системи).

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні банки відіграють важливу роль у розвитку інтеграційних процесів. Вони є головними суб'єктами міжнародних валютно-фінансових та кредитних відносин.

Інтеграція національних банківських систем у світовий фінансовий простір – один із провідних напрямів економічної глобалізації. Поява іноземних філій сприяє розширенню спектра міжнародних банківських продуктів і послуг, оскільки таке розширення зумовлене, по-перше, об'єктивною потребою залучення бізнесом додаткових ресурсів на внутрішні ринки для забезпечення його стабільного розвитку. По-друге, воно органічно поєднується з транснаціональним характером банкрутства як різновидом комерційної діяльності й підпорядковується закономірностям диверсифікації розвитку бізнесу як такого. Процеси економічної глобалізації в банківській системі крізь призму вимог адаптації банківської системи України до світових та європейських стандартів потребують визначення її сутнісних ознак [1, с. 390]. Ми погоджуємося зі ствердженнями про те що відкрита економіка надає змогу стимулювати поширення впливу чинників глобалізації на закриті в минулому національні економічні системи. Одним із таких чинників є зростання значення банківських продуктів і послуг обслуговування зовнішньоекономічної діяльності, зокрема у сферах фінансового консультування, управління активами, інформаційних послуг.

Відповідно до зазначеної мети основними принципами політики євроінтеграції банківського сектору України є:

1. Забезпечення економічного суверенітету України в умовах посилення інтеграції з країнами ЄС.
2. Гармонізація інтересів України та її банківського сектору з інтересами країн ЄС в процесі посилення інтеграційних процесів в економіці та банківському секторі.
3. Прозорість механізмів проникнення іноземного капіталу в банківський сектор України та його впливу на розвиток вітчизняної економіки та банківської системи.
4. Безперервність процесів інтеграції України з ЄС та забезпечення умов підвищення ефективності

впливу банківської системи на темпи і масштаби вітчизняного товарного виробництва.

При інтеграції до європейського економічного простору виникають нові можливості для подальшого розвитку ринку банківських послуг, які пов'язані з новими можливостями із залучення значних фінансових ресурсів. Процес адаптації вітчизняної банківської системи до європейських стандартів вимагає певного перехідного періоду. Разом з тим, виникає питання визначення послідовності та пріоритетності запровадження змін у банківське регулювання. Вирішення цього завдання передбачає вивчення наслідків запровадження в Україні норм і правил діяльності банків в ЄС, в основі яких лежать правила Базельського комітету з питань банківського нагляду. [2].

Конкурентоспроможність банків України є досить низькою порівняно з країнами ЄС. Щодо ефективності діяльності банківської системи, то БС України знаходиться на рівні, наближеному до країн, що останніми ввійшли до ЄС, такі як Хорватія, Чехія та Словенія. Однак велика кількість проблем, таких як недостатня капіталізація банків, ризикованість операцій, невисока надійність малих банків і потужна концентрація банківських активів потребує вирішення. Через зазначені проблеми, особливо такі, як проблемні кредити, відмивання грошей тощо, щороку велика кількість банків у банківському секторі країни реорганізовується, переводиться на режим фінансового оздоровлення або ліквідується через неплатоспроможність. Такі процеси свідчать про те, що наведені проблеми заважають підвищенню конкурентоспроможності банків, гальмують розвиток банківського сектора і економічне зростання країни загалом.

Одночасно вітчизняні комерційні банки мають конкурентні переваги у таких напрямках [3, с. 177]:

1. Здатність сплачувати високі відсоткові ставки із залучених ресурсів, що обумовлює їх привабливість як для вітчизняних так і для європейських клієнтів.
2. Достатньо високий рівень технічних можливостей комерційних банків.
3. Наявність суспільного попиту на кредитні ресурси та передумов для рішучого реформування банківського сектору і суспільних відносин в реальному секторі економіки відповідно до європейських стандартів та принципів.
4. Високий рівень освіти та грамотності населення при одночасно низькій вартості праці банківського персоналу у порівнянні з більшістю європейських країн.
5. Значний ресурсний та економічний потенціал економіки країни для подальшого розвитку підприємницької діяльності.

Розвиток банківської системи пов'язаний також із підвищенням прозорості діяльності її інститутів та системи загалом. Якщо фінансову інформацію банки розкривають у достатньому обсязі, то частина нефінансової інформації, зокрема стратегії управління ризиками та параметри ризиків, концентрація ризиків, оцінка фінансових інструментів – практично не розголошується. Таким чином, Національний банк України у сфері підвищення прозорості банківської системи повинен проводити цілеспрямовану політику щодо внесення інституційних змін і доповнень у нормативні акти, що регулюють банківську діяльність, з метою зобов'язання банків більш повно розкривати інформацію фінансового і нефінансового характеру [4, с. 121]. Саме тому, на нашу думку доцільним є застосування прикладу Польщі щодо підвищення прозорості банківської системи шляхом створення кредитних бюро і бюро економічної інформації, а також інституту банківського арбітра [5, с. 149–150].

В Україні також назріла необхідність створення єдиного державного органу «Бюро кредитних історій», у рамках якого має бути зібрано досвід на всіх позичальників, що визнані винними у судовому порядку в неповерненні кредитних ресурсів банківській системі. Це своєрідна банківська люстрація, притаманна європейській практиці, де відомості про всіх позичальників кредитів від 100 тис. євро зберігаються у централізованій базі даних. Фінансові шахраї мають бути відлучені від банківських ресурсів у майбутньому [6, с. 203]. Ці заходи мають стати перепорою на шляху безкарного розкрадання банківських ресурсів.

Також на нашу думку необхідно переосмислити роль і місце системи гарантування вкладів в Україні, адже з урахуванням того, що початковою метою створення систем страхування депозитів були не захист вкладників, а підвищення стійкості банківської системи. Саме тому хеджування банківських вкладів повинно мати не тільки соціальний, а й економічний характер. Відповідне розуміння має відобразитись у комплексному баченні регулятором системи підтримки фінансової стабільності, коли Фонд розглядатиметься не як окрема інституція, яка відшкодовує вкладникам втрати, а як елемент комплексної системи забезпечення фінансової стабільності, метою якої є уникнення банкрутства банків і забезпечення стабільності банківського сектору [7, с. 30].

Поняття системного ризику ліквідності тісно пов'язане з проблемою системно важливих банківських установ. Питання системної важливості вивчається, починаючи з 1980-х років, але особливого значення набуло в сучасних реаліях. У загальному розумінні системно важливі установи – це такі фінансові інститути, на які припадає значна частка ринку фінансових послуг та банкрутство яких нанесе непоправної шкоди нормальному функціонуванню фінансових ринків або тих фінансових установ, що здійснюють свою діяльність у межі цих ринків. Оскільки значна частка активів концентрується саме в цих установах, зростання ризику ліквідності в них призведе до значно гірших результатів, ніж, скажімо, проблеми у «кишеньковому» банку, який не так тісно пов'язаний з іншими учасниками фінансової системи [6, с. 251 - 252].

В Україні критеріями системної важливості банків є: розмір банку, ступінь фінансових взаємозв'язків і напрям діяльності [8, с. 299]. НБУ щороку визначає системно важливі банки, які мають найбільший вплив на діяльність усього банківського сектору країни. Так на початок 2019 року їх залишилося лише три: «ПриватБанк», «Ощадбанк» та «Укресімбанк».

В сучасній банківській практиці виділяють три джерела виникнення ризику ліквідності [9, с. 181–182]: 1) системний ризик ліквідності, який виникає під впливом макроекономічної політики та дефіциту коштів у банківській системі; 2) інституційний ризик ліквідності, який виникає через погіршення думки учасників ринку про платоспроможність банків; 3) балансовий ризик ліквідності, який пов'язаний з незбалансованістю структури майбутніх платежів та надходжень банку.

Ризик ліквідності відображає можливість збитків через неспроможність банків забезпечити виконання своїх зобов'язань унаслідок незбалансованості їхніх активів і зобов'язань [10, с. 125]. Ризик ліквідності у діяльності банків існує завжди, попри те, що про нього говорять лише в ситуації, коли він стає значним і призводить до погіршення фінансового стану або окремої установи, або всієї банківської системи.

З метою ефективного запобігання системному ризику ліквідності та подолання його наслідків необхідно впровадити такі заходи: удосконалити практику банківського регулювання і нагляду в частині розроблення ключових індикаторів раннього виявлення системного ризику ліквідності в банківській системі та оперативного вжиття заходів з метою недопущення реалізації системного ризику ліквідності; розробити сценарії стрес-тестування системного ризику ліквідності для банківської системи; посилити вимоги до системно важливих банків у частині підвищення граничних значень економічних нормативів капіталу, ліквідності та кредитного ризику; здійснювати виважену грошово-кредитну політику, передбачивши надання кредитів рефінансування життєздатним банкам лише за виняткової необхідності тощо.

Системний ризик ліквідності зазвичай пов'язують із неможливістю виконання своїх зобов'язань окремими фінансовими інститутами, що чинить негативний вплив на всю фінансову систему. Системно важливі банки як основні джерела розвитку системних ризиків потребують суворішого контролю та нагляду з боку регулятора. А впровадження зазначених заходів допоможе забезпечити стабільність банківської системи та зменшити системні ризики, що позитивно вплине на ефективність і конкурентоспроможність банків та банківської системи загалом.

Національна банківська система, включаючи банки з іноземним капіталом, є підсистемою економіки України. Механізми регулювання банківської діяльності мають розвиватися із врахуванням необхідності як забезпечення стабільності банківської системи та захисту інтересів клієнтів банків, активною участю банків в реалізації пріоритетних завдань економічного розвитку країни. Все це передбачає визначення на державному рівні довгострокових стратегічних пріоритетів економічного розвитку країни; покращення інвестиційного та бізнес-клімату, що призведе до зростання кількості платоспроможних позичальників, розширення перспектив отримання прибутків через активізацію економічної діяльності в країні; розвитку механізмів спільного фінансування пріоритетних економічних проєктів (державно-приватне партнерство); завершення пенсійної реформи та розбудови небанківського сектору фінансової системи; підвищення норм нагромадження; заохочення спрямування нагромаджених фінансових, технологічних та організаційних ресурсів на інноваційні цілі.

З метою підвищення ефективності та конкурентоспроможності банків України, а також попередження та зниження ризиків вітчизняної банківської системи у зв'язку з розширенням євроінтеграційних процесів, та інструментів їх реалізації пропонуємо наступне:

1. Адаптувати національне законодавство до вимог світового у контексті регулювання банківської діяльності, що забезпечить уніфікацію процедур банківського нагляду та запровадження іноземного досвіду контролю за діяльністю банків в Україні.
2. Удосконалити методіку розрахунку нормативів достатності капіталу та вимог до капіталу банків відповідно до вимог Базельської угоди про капітал та відповідних Директив ЄС.
3. Удосконалити методологію контролювання банківської діяльності на основі моніторингу діяльності окремих банків. Проведення стрес тестів банківської системи для виявлення і швидкого реагування на проблеми в діяльності окремих банках та в галузі в цілому.
4. Продовжити роботу щодо розбудови системи інструментів мінімізації ризиків діяльності банків (валютного ризику, ризику ліквідності) із урахуванням передового світового досвіду.
5. Підвищити рівень захищеності коштів юридичних і фізичних осіб, що розміщені на рахунках в банківських установах.
6. Підвищити вимоги до якості капіталу, активів та рівня корпоративного управління у банках, що дестабілізують вітчизняну банківську систему.
7. Продовжувати практику закордонний досвід щодо програм ризик-менеджменту банківської діяльності для зменшення ризикованості операцій.
8. Продовжувати розширення спектру банківських послуг для приватних та корпоративних клієнтів з обслуговування рахунків, систем електронного банкінгу на основі сучасних технологій та обладнання.

Проведення централізованої збалансованої політики з покращення клімату в банківській системі України призведе до розвитку банківських установ, розширення ринку банківських послуг, стимулювання попиту на них і отримання банками доходів, необхідних для подолання наслідків кризи та непередбачуваності банківської системи України до викликів національної економіки.

Висновки. Впровадження в дію комплексу державних реформ, зменшення податкового та нормативно-правового тиску на банківські установи, проведення виваженої монетарної та валютної політики стане поштовхом до виходу банківської системи України із кризового становища, в якому вона знаходиться наразі. Таким чином буде закладено основи для підвищення ефективності банківської діяльності, а також підвищення конкурентоспроможності банківської системи України в контексті її євроінтеграційних намірів. Актуальність

наукових досліджень, спрямованих на пошук напрямків підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків обумовлена подальшою інтеграцією України до європейського економічного простору. Все це приведе до посилення конкурентної боротьби на ринку банківських послуг України, яка повинна ґрунтуватися на урахуванні слабких місць і конкурентних переваг банків. Запропоновані в статті напрямки підвищення конкурентоспроможності банків спрямовані на використання переваг і мінімізацію загроз при залученні фінансових ресурсів. Подальші наукові дослідження, пов'язані з пошуком напрямків підвищення ефективності банківської діяльності, а також конкурентоспроможності банківської системи України в контексті її євроінтеграційних намірів.

Література.

1. Смолінська С.Д., Наконечна Ю.С. Інтеграція банківської системи України в умовах світової економіки. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62). С. 390 – 393.
2. Щодо інтеграції банківської системи України до банківської системи Європейського Союзу. Аналітична записка. (за даними НІСД) URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/777/> (дата звернення 29.10.2020).
3. Брітченко І.Г. Підвищення конкурентоспроможності банків на ринку банківських послуг України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2015. № 1 (45). Т.1. С. 176 – 179.
4. Діба Л. М. Шляхи підвищення ефективності роботи банківської системи України в умовах євроінтеграційних процесів. *Економічний вісник університету*. Переяслав-Хмельницький, 2015. № 24/1. С. 118–123.
5. Корнилюк Р. В. Наслідки експансії іноземних банків у національні банківські системи. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України*: матеріали наук. - практ. конф. Суми: ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», 2010. Вип. 28. С. 148–155.
6. Ефективність та конкурентоспроможність банківської системи України: монографія / за заг. ред.: Г. Т. Карчевої. Київ: ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. 279 с.
7. Шкляр А. І. Функціональні проблеми системи гарантування вкладів в Україні та шляхи їх вирішення. *Економіка України*. 2016. № 2 (651). С. 28–43.
8. Карчева Г. Т. Регулювання діяльності системно важливих банків. *Банківська система України: інституційні зміни та інновації*: монографія / за заг. ред. Л. О. Примостки. Київ: КНЕУ, 2015. С. 297–309.
9. Мельниченко О. В. Аналіз грошових коштів та оцінка ліквідності банків. *Вісник Університету банківської справи Національного банку України*. 2013. № 1 (16). С. 179–184
10. Вяткин В. Н., Гамза В.А. Базельский процесс: Базель-2 – управление банковскими рисками. М: «Экономика», 2007. 191 с.

References.

1. Smolins'ka, S. D., Nakonechna Yu. S. (2018). “Integration of the banking system of Ukraine in the world economy”. *Young Scientific*, uss. 10 (62), pp. 390 – 393.
2. “Regarding the integration of the banking system of Ukraine into the banking system of the European Union” Available at: <http://old2.niss.gov.ua/articles/777/> (accessed 29.10.2020).
3. Britchenko, I. H. (2015). “Increasing the competitiveness of banks in the market of banking services in Ukraine”, *Scientific Bulletin of Uzhhorod University*, Vol.1., no 1 (45). pp. 176 – 179.
4. Dyba, L. M. (2015). “Ways to increase the efficiency of the banking system of Ukraine in the context of European integration processes”. *Economic Bulletin of the University*, no 24/1. pp. 118–123.
5. Kornyliuk, R. V. (2010). “Consequences of expansion of foreign banks into national banking systems”. *Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine: materials of sciences*. - practice. conf., Vol. 28. pp. 148–155.
6. Karcheva, H. T. (2016). “Efektyvnist 'ta ugovorospromozhnist' bankivs'koi systemy Ukrainy” Kyiv, *University of Banking Publ.*, 279 p.
7. Shkliar, A. I. (2015). “Functional problems of the deposit guarantee system in Ukraine and ways to solve them”. *Ukraine economy*, no 2 (651). pp. 28–43.
8. Karcheva, H. T. (2015). “Regulation of systemically important banks”. *The banking system of Ukraine: institutional changes and innovations*. Kyiv, KNEU Publ. pp. 297–309.
9. Mel'nychenko, O. V. (2013). “Cash analysis and liquidity assessment of banks”. *Bulletin of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, no 1 (16). pp. 179–184
10. Viatkyn, V. N., Hamza, V.A. (2007). “Basel Process: Basel 2 - Banking Risk Management”. Moscow, Economics Publ., 191 p.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2020 р.